

»ENVISION 4.7«: KAŽIPOT, KAKO KREPITI CILJ TRAJNOSTNEGA RAZVOJA 4.7

1. Preambula

Mi, udeleženci in udeleženke¹ dogodka »Envision 4.7«, ki je potekal v Helsinkih 6. in 7. novembra 2019, želimo prispevati k doseganju cilja trajnostnega razvoja (CTR²) 4.7. Če hočemo v Evropi doseči ta cilj in izpolniti svojo odgovornost, moramo hitro ukrepati.

Evropsko unijo, Svet Evropske unije in evropske države pozivamo, da postanejo pionirji v sprejemanju ter izvajanju politik, ki spoštujejo človekove pravice in naslavlja ključne globalne izzive 21. stoletja, kot so podnebne spremembe, revščina, neenakost, izčrpavanje virov ter kakovost življenja. Pri sprejemanju takšnih politik predvidevamo izvajanje transformativnega učenja za trajnostni razvoj kot procesa vseživljenjskega učenja in splošnega dobrega, ki spodbuja spremembe ter potrební razvoj posameznikov, skupnosti in sistemov. Transformativno učenje vzgaja angažirane, aktivne in kritične učenke in učence ter gradi konstruktivne in demokratične pristope k različnosti. Transformativno učenje za trajnostni razvoj s strani sodelujočih zahteva tako učenje kot pozabljanje, saj je vpeto v in se odziva na lokalne kontekste.

Ukrepi za doseganje podcilja trajnostnega razvoja 4.7 so bistvenega pomena pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, saj pomagajo ljudem, skupnostim ter državnim in nevladnim deležnikom v celoti prevzeti svoje odgovornosti, ki jih imajo kot akterji v enem soodvisnem svetu³. V Evropi ti ukrepi vključujejo naslavljanje globalnih vprašanj, ki so neposredno povezana z našimi lokalnimi konteksti, in raziskovanje, kako lahko kot posamezniki in posameznice in kot družba ukrepamo pri obravnavanju širših vprašanj in reševanju kompleksnih težav.

Izvajanje podcilja 4.7 lahko gradi na obstoječih evropskih zavezah⁴, ki prepoznavajo pozitivno vlogo različnih oblik izobraževanja v družinah, šolah, na delovnih mestih in drugje v celotnem življenjskem obdobju.

»Envision 4.7« je pripravil sledeča priporočila politikam in premisleke, ki naj bi po mnenju sodelujočih tvorili podlago okvirom,

ki podpirajo vseživljenjsko učenje, povezano s trajnostnim razvojem, s pomočjo formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja⁵.

2. Ključna vprašanja pri postavljanju evropskih in regionalnih okvirov, ki naslavlja cilj trajnostnega razvoja 4.7

Splošna priporočila:

- Vseevropska krovna strategija za doseganje podcilja 4.7 mora biti pripravljena najkasneje do leta 2021. Za upravljanje te evropske strategije mora biti ustanovljena večdeležniška skupina z ustreznim strokovnim znanjem.
- Evropske, nacionalne in podnacionalne izobraževalne politike, grajene na obstoječem napredku, ki vključuje transformativno učenje s participativnimi in na učenke in učenca usmerjenimi pristopi ter reflektivne procese, bi morale upoštevati potrebo formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja po skladnem ter vključujočem pristopu, ki poudarja medgeneracijsko in medkulturno učenje na vseh ravneh izobraževanja.

2.1. Transformativno učenje za cilj 4.7

Podcilj 4.7 odraža transformativno moč izobraževanja s promocijo globalnega državljanstva, trajnostnega razvoja, človekovih pravic, enakosti spolov, miru in razumevanja kulturne raznolikosti. Za učinkovito doseganje podcilja 4.7 je potrebno graditi na prednostih posameznih komponent, določiti skupno podlago ter se učiti iz preteklih in sedanjih uspehov ter neuspehov.

Podcilj 4.7 črpa iz različnih sestavin transformativnega učenja, zato nujno potrebuje večstranske in raznolike pristope. To vključuje uporabo različnih disciplin za povečanje zmogljivosti spopadanja s kompleksnostjo in negotovostmi, ki definirajo

ključna soodvisna globalna vprašanja. Sledeča priporočila gradijo na priporočilih Bruseljske deklaracije⁶:

Posebna priporočila

- 1. Podpiranje procesa, ki ustvarja nacionalne, evropske in, kjer je potrebno, podnacionalne ter regionalne koalicije, ki odražajo prednosti in strokovnost različnih komponent transformativnega učenja ter prepoznajo skupne interese, sporočila in ukrepe, ki povezujejo različne deležnike na nove načine za doseganje rezultatov cilja 4.7.*
- 2. Nadalje omogočiti in ustvariti nove priložnosti za krepitev zmogljivosti in usposabljanja izvajalk in izvajalcev ter učencev in učenk, povezanih s področjem transformativnega učenja za trajnostni razvoj, vključno s ponovnim premislekom o domnevah in svetovnih nazorih, pozabljanjem ter učenjem, ohranjanjem in raziskovanjem razlik ter zagotavljanjem dejanske vključenosti ljudi, ki so sistematično slabše zastopani in marginalizirani⁷.*

2.2. Prepoznavanje pomena vseživljenjskega učenja s podporo formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja

Učenje igra ključno vlogo v naslavljanju izzivov Agende 2030 in mora biti prepoznano kot pomembna sila preoblikovanja ter ohranjanja družbe. Prvi korak k izpolnitvi vizije Agende 2030 je enakovredno vrednotenje vseh oblik izobraževanja in podpora možnostim vseživljenjskega učenja. Iz Strasbourškega zaključnega dokumenta⁸ prepoznavamo, da sta vseživljenjsko učenje in izobraževanje ključnega pomena pri spodbujanju enakih možnosti, družbene vključenosti, družbene kohezije in trajnostne prihodnosti.

Posebna priporočila

- 1. Politike in kompetence vseživljenjskega učenja bi morale priznati formalno in neformalno izobraževanje odraslih ter priložnostno učenje. Vse evropske države se spodbuja k pripravi in implementaciji zakonodaje, razvijanju struktur ter zagotavljanju finančnih sredstev za izobraževanje odraslih. Ker se večina ciljev trajnostnega razvoja osredotoča na formalno izobraževanje in izobraževanje mladih, je poleg dodatnega usposabljanja in prekvalificiranja priporočljiva vključitev celovitega razumevanja izobraževanja odraslih s posebnim poudarkom na državljski vzgoji in trajnostni kulturi.*
- 2. Pri razvoju politik vseživljenjskega učenja za doseg podcilja trajnostnega razvoja 4.7 Evropsko unijo, Svet Evropske unije in evropske države pozivamo, da se zavežejo k pomenljivim partnerstvom z izvajalci neformalnega izobraževanja, vključno z ustreznimi civilnodružbenimi organizacijami kot partnerji v procesu priprave politik, in h krepitvi zmogljivosti civilne družbe z zagotavljanjem ustreznih virov ter ključne infrastrukture.*

2.3. Medsektorsko sodelovanje

Da bi dosegli obseg in ambicije podcilj 4.7 trajnostnega razvoja, je potrebno večstopenjsko ter medsektorsko partnerstvo na različnih ravneh. Treba je združiti in vključiti lokalne ter nacionalne vlade, člane parlamenta, zasebni sektor, civilno družbo, Evropsko unijo, Svet Evropske unije in sistem Združenih narodov, akademike, medije, mladino, izobraževalce ter druge akterje, da bi mobilizirali vse razpoložljive vire za doseganje boljših rezultatov. Tovrstno udejstvovanje bo naslovilo potrebo po izboljšanjem sodelovanju in usklajevanju na vseevropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni ter na različnih področjih politik.

Posebna priporočila

- 1. Za podporo in spremljanje implementacije ter transparentnosti akcij, s katerimi dosegamo podcilj 4.7 na ravni Evropske unije in članic Evropske unije, bi morali obstoječe večdeležniške skupine okrepiti in jim zagotoviti širšo vključenost predstavnikov držav članic Evropske unije, predstavnikov zasebnega sektorja, podjetij, civilne družbe, evropskih generalnih direktorats (na primer Generalnega direktorata za izobraževanje in kulturo kot tudi Generalnega direktorata za mednarodno sodelovanje in razvoj).*
- 2. Da bi dosegli cilje trajnostnega razvoja, vključno s podciljem 4.7, je treba mreže, ki delujejo na področju doseganja ciljev trajnostnega razvoja, spodbujati na nacionalni ravni in v nekaterih kontekstih tudi na podnacionalnih ravneh⁹.*
- 3. Ustanavljanje medsektorskih, večstranskih in večdeležniških skupin je treba podpirati v vseh evropskih državah. S finančno podporo ministrstev za zunanje zadeve in ministrstev za izobraževanje lahko takšne skupine predlagajo ter podpirajo soustvarjanje relevantnih predlogov politik, ključnih za doseganje podcilja 4.7.*

2.4. Kazalniki cilja 4.7

Merjenje napredka je izziv, saj je podcilj 4.7 multidimenzionalen, prav tako pa obstajajo različna razumevanja cilja med deležniki in različna razumevanja tega, na kaj se ta cilj na globalni, nacionalni in podnacionalni ravni osredotoča. Medtem ko je raznolikost interpretacij cilja navdihujoča, je lahko prav to tudi komunikacijski izziv in otežuje merjenje ukrepov.

Pri merjenju napredka je potrebna večja jasnost glede tega, kako se podcilj 4.7 nanaša na lokalni kontekst. Večja jasnost bo pomagala pri določanju namena ustreznih kazalnikov spremljanja in ocenjevanja ter vrst kazalnikov, ki so najbolj ustrezni za zajemanje globine prizadevanj ter potrebnih kvantitativnih in kvalitativnih sprememb.

Obstoječi globalni kazalnik 4.7.1. meri ukrepe v izobraževalnem sistemu (tj. v kolikšni meri sta izobraževanje za globalno državljanstvo in izobraževanje za trajnostni razvoj vključena v nacionalne politike, učne načrte, izobraževanje učiteljic in učiteljev ter

ocenjevanje študentk in študentov)¹⁰. Pretežno, vendar ne izključno, je povezan s formalnim izobraževalnim sistemom. Prizadevati si je treba za to, da je izobraževanje, ki poteka v drugih okoljih (neformalnem in priložnostnem) in v celotnem življenjskem obdobju, prepoznano ter da ukrepi podpirajo učenje.

Kompleksnost cilja vlade ne bi smela odvrniti, ampak bi jih morala spodbuditi, da bi stremele k spoprijemanju z izzivom. Prav tako bi se morale zavezati k spremljanju zmožnosti izobraževanja, da s pomočjo svoje raznolikosti vključi ljudi v svetovna vprašanja in izzive.

Posebna priporočila

1. Akterji na evropski, nacionalnih in podnacionalnih ravneh, ki so vključeni v izpolnjevanje podcilja 4.7, morajo pri razvoju lokalnega pristopa delati z obstoječimi ustreznimi okviri. To bi pripomoglo k zagotovitvi ekonomije napora in vzpostavitvi skladnih in z njimi povezanih praks spremljanja v Evropi.
2. Lokalni razvoj kazalnikov podcilja 4.7 in procesi spremljanja morajo biti pristno participativni, da bi odražali vse njegove komponente ter raznolike večdeležniške skupine, ki se ukvarjajo s ciljem, vključno s tistimi, ki delujejo v okolju formalnega in neformalnega učenja. Na nacionalni ravni lahko to vključuje vzpostavitev večdeležniškega dialoga ključnih akterjev (ki so lahko na primer vlada, statistični uradi, civilnodružbene organizacije, strokovnjaki na področju izobraževanja, akademiki itd.).
3. Potrebni so ukrepi, s katerimi bi različni akterji na evropski, nacionalnih in, kjer je ustrezno, podnacionalnih ravneh gradili zmogljivosti za spremljanje in merjenje doseganja podcilja 4.7 v primerjavi z globalnimi kazalniki.
4. Treba bi se bilo zavezati k vrednotenju in pregledovanju dogovorjenih kazalnikov, da bi se zagotovila ustreznost namenu v duhu podcilja 4.7 in njegovih razsežnostih.

2.5. Kompetence za 4.7

Kompetence, povezane s podciljem 4.7, se navezujejo na učenje, vključevanje in kritično razmišljanje ter uporabo kognitivnih, afektivnih in vedenjskih veščin ter razumevanje. Takšne kompetence so skupne vsem komponentam, ki se navezujejo na cilj trajnostnega razvoja, in omogočajo ljudem, da prevzamejo aktivne vloge v spreminjanju družbe na globalni, nacionalni ter lokalni ravni.

Posebna priporočila

1. Glede na priporočila v odstavku 2.3 se vzpostavijo mednarodna, nacionalna in vseevropska večdeležniška partnerstva za identifikacijo in nadaljnji razvoj iz obstoječih globalnih in evropskih okvirov kompetenc¹¹:
 - a. tistih transformativnih kompetenc, ki so nujne za podporo trajnosti, vključno z naslavljanjem negotovosti, podpora

preoblikovanja neenakih razmerij moči in vzpostavitev vključujoče ter demokratične družbe;

in zagotavlja smernice in podporo za:

- b. prepoznavanje in implementacijo teh kompetenc v vse oblike vseživljenjskega učenja (vključno s formalnim izobraževanjem, neformalnim izobraževanjem in priložnostnim učenjem),
- c. usposabljanje učiteljev in drugih formalnih in neformalnih pedagogov, ki podpirajo poučevanje teh kompetenc pred začetkom in med delom,
- d. razvoj formalnega učnega načrta od osnovne šole do visokega šolstva, ki bo vključeval poučevanje in učenje ustreznih kompetenc,
- e. neodvisno spremljanje implementacije zgoraj omenjenih priporočil (a–d) na podnacionalni, nacionalni in evropski ravni.

2.6. Sredstva za doseganje podcilja 4.7

Ker je podcilj 4.7 ključnega pomena za širšo implementacijo Agende 2030, je treba zagotoviti zadostna sredstva, da se omogoči in doseže njeno implementacijo v Evropi. Sredstva bodo vključevala prioritizacijo podcilja 4.7, namensko in ustrezno financiranje, primerno tehnologijo ter razvoj ustreznih kapacitet in zmogljivosti.

Posebna priporočila

1. Da dosežemo podcilj 4.7 na evropski ter nacionalnih ravneh, morajo biti do leta 2023 zasnovane razumljive, večletne in dolgoročne strategije financiranja. Financiranje mora biti dostopno majhnim, srednje velikim in velikim civilnodružbenim organizacijam ter mora temeljiti na vsaj 3 % uradne razvojne pomoči (ODA)¹² in drugih ustreznih sredstvih, na primer sredstvih za izobraževanje in okolje.
2. Tako finančna kot nefinančna sredstva morajo biti dostopna v vsaki evropski državi, da deležnikom, ki so ključni za doseganje podcilja 4.7, zagotovimo obstoj, ohranjanje in nadaljnji razvoj ustreznih zmogljivosti (tj. orodij, človeških in finančnih virov, vrednot, enakega dostopa, veščin, znanja, mreže, gradiv) za izvajanje svojega dela.
3. Ključni deležniki do leta 2023 pripravijo evropsko, nacionalne, podnacionalne (kjer je relevantno) ter lokalne strategije in zagotovijo razpoložljivost prostora (financiranje, čas, miselni prostor in druge zmogljivosti), da lahko Evropska komisija, članice Evropske unije in lokalne oblasti prispevajo k doseganju podcilja 4.7.

Opombe

1 Udeleženci in udeleženke dogodka »Envision 4.7« ki vključuje nacionalne, evropske in globalne predstavnike civilne družbe, predstavnike vlad, politike in akademike.

2 Podcilj trajnostnega razvoja 4.7: »Do leta 2030 poskrbeti, da bodo vsi učenci pridobili znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju.«

3 Glej Resolucijo Generalne skupščine Združenih Narodov 72/222.

4 Glej na primer: https://en.unesco.org/sites/default/files/outcome_statement_strasbourg_oct_2018_final.pdf; <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366394?posInSet=1&queryId=f00bbeb5-caf0-495d-9782-e4caad1e9e0f>; https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC117987/jrc117987_lifecomp_technical_report.pdf

5 V tem pomenu se »formalno izobraževanje« nanaša na poučevanje in učenje, ki poteka prek sistemov izobraževanja in usposabljanja ter institucij, ki vodijo v formalni certifikat ali kvalifikacijo, ki jo prepozna ustrezen (običajno državni) izobraževalni organ. »Neformalno izobraževanje« se nanaša na kakršno koli strukturirano ali organizirano učno dejavnost (ali prek prostovoljstva, prek podjetij, organizacij, skupnosti), ki je načrtna, vendar pa ne vodi do certifikata ali kvalifikacije, ki jo organizira ali prepozna izobraževalni organ. »Priložnostno izobraževanje« se nanaša na kakršnokoli izobraževanje, ki poteka v družbenih ali poslovnih interakcijah, zunaj formalnega ali neformalnega izobraževanja.

6 Glej priporočilo sedem v deklaraciji: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000366394?posInSet=1&queryId=f00bbeb5-caf0-495d-9782-e4caad1e9e0f>

7 Ta točka gradi na ciljih izobraževanja za globalno državljanstvo, kot je izraženo v (glej stran 12) UNESCO (2014): »Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the twenty-first century«. <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227729E.pdf>.

8 https://en.unesco.org/sites/default/files/outcome_statement_strasbourg_oct_2018_final.pdf

9 Navdih za to lahko najdemo, na primer, v škotski mreži: <https://globalgoals.scot/>

10 »Obseg, v katerem je (i) izobraževanje o globalnem državljanstvu in (ii) izobraževanje za trajnostni razvoj, vključno z enakostjo spolov in človekovih pravicah, vključeno na vseh ravneh: (a) nacionalnih izobraževalnih politik, (b) učnem načrtu, (c) izobraževanju učiteljev in (d) ocenjevanje učencev«: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

11 Poglej med drugim: Svet Evrope <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>, UNESCO: 'Sustainable Development Goals Learning Objectives' <https://www.sdg4education2030.org/education-sustainable-development-goals-learning-objectives-unesco-2017>, UNESCO: 'Global Citizenship Education topics and learning objectives' <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232993>, OECD: 'PISA 2018 Global Competence' <http://www.oecd.org/pisa/pisa-2018-global-competence.htm>

12 Že leta 2005 so bili pozivi, da se 3 % uradne razvojne pomoči rezervira za izobraževanje in sodelovanje Evropejcev pri vprašanih globalnega razvoja, kot na primer na »Evropski konferenci za večje ozaveščanje in globalno učenje za solidarnost severa in juga«, ki je potekala v Bruslju 19. in 20. maja 2005, in temelji na prejšnjih predlogih Programa Združenih narodov za razvoj (glej https://gene.eu/wp-content/uploads/Gene_EuropeanPolicyFrameworks-BrusselsConference2005.pdf). Od takrat je bil poziv ponovljen večkrat na mednarodni in nacionalni ravni.

Projekt Bridge 47 sooblikuje in izvaja 15 evropskih in globalnih organizacij civilne družbe, med njimi je tudi platforma SLOGA. Namen projekta je mobilizacija civilne družbe, da s pomočjo globalnega učenja prispeva k pravičnosti in izkoreninjenju revščine po svetu. Projekt Bridge 47 sofinancirata Evropska unija in Ministrstvo za zunanje zadeve v sklopu sredstev za mednarodno razvojno sodelovanje. Izražena stališča ne predstavljajo stališč EU ali Vlade Republike Slovenije.

SLOGA
SLOVENIAN GLOBAL ACTION

**MEDNARODNO RAZVOJNO
SODELOVANJE SLOVENIJE**
SLOVENIA'S DEVELOPMENT
COOPERATION